

Arbetet mot världens kärnvapen är fortfarande tyvärr aktuellt

Att säga nej till kärnvapen i politiska vettvillingars händer räcker inte – det behövs en kraftfull folklig manifestation för att få dagens kärnvapenländer att leva upp till icke-spridningsavtalets krav på fullständig avveckling. Som läkare har vi ett särskilt ansvar. Föreningen Svenska läkare mot kärnvapen har idag nästan 4 000 medlemmar – det är bra, men vi behöver bli fler!

GÖSTA ALFVÉN

vice ordförande (gosta.alfven@slmk.org), Stockholmsregionen, Svenska läkare mot kärnvapen (www.slmk.org)

II Kärnvapen i fel händer, det må vara en Saddam Husseins, Nordkoreas ledares eller en al-Qaidaterrorists, vill vi inte vara med om. Men vad har vi för garantier för att de kärnvapen som finns idag inte kommer till användning? Stabiliteten i Ryssland idag är inte så mycket bättre än den som rådde i Tyskland på 1920-talet, USA styrs av en ledare som struntar i många vitala internationella fördrag, i Kina råder diktatur, och Israel är en del av Mellanösterns krutdurk.

Världens folk vill inte ha kärnvapen

Många undersökningar visar att en överväldigande majoritet av jordens befolkning inte accepterar dagens kärnvapen. Men ännu saknas en kraftfull folklig manifestation som fordrar att icke-spridningsavtalets krav på avveckling av kärnvapen fullföljs.

Köpbojkotten av franska viner i protest mot provsprängningarna på Mururoaatollen hade effekt; president Chirac fick böja sig och avbryta provsprängningarna. På liknande sätt skulle världen kunna bojkotta varor från länder som innehåller kärnvapen. Det skulle kunna få en liknande effekt och bidra till att tvinga fram en äkta och reell kärnvapennedrustning. Det finns praktiska svårigheter med en stor bojkott. Men skälen att den ännu inte blivit av är nog mer irrationella än rationella.

Vi undviker det obehagliga

Tankar och bilder utlöser emotioner och känslor, och tvärtom. Denna uråldriga mänskliga förmåga kan numera avläsas med funktionell magnetkameraundersökning och positronemissionstomografi (PET). Man kan se att stressreglerande områden som amygdala reagerar med ökad aktivitet på hotfulla ansikten och att cingulum reagerar på upplevelse av för-

lust. Detta väcker i sin tur känslor av obehag i kroppen som vi gärna vill undvika. Kan man ta bort hotet, gör man gärna det. Går inte det, försöker vi undvika att tänka på det.

Det känns obehagligt då vi föreställer oss en kärnvapenexplosion över tätbebyggt område, hur hus far i luften, stadsdelar brinner, människor förkolnar eller kastas iväg av tryckvågen och krossas. De överlevande drabbas av strålskador, många dör i efterförloppet. Men detta scenario äger inte rum nu och hotet upplevs som abstrakt. Därför undviker vi att tänka på det.

Mururoa – men resten?

Vi kunde engagera oss mot provsprängningarna på Mururoaatollen därför att de verkligen ägde rum. Amygdala och cingulum aktiverades och väckte obehag, och vi kunde reagera med kraft mot detta. Men de över 16 000 kärnvapen som finns i de åtta kärnvapenländerna – USA, England, Frankrike, Ryssland, Kina, Indien, Pakistan samt Israel medräknat – har ju inte skadat någon. Nej, inte än.

Hur vill vi ha framtiden?

Hur vill vi att vår framtid ska se ut? Ska vi leva i en värld med eller utan kärnvapen? Frågan är retorisk och har väl bara ett svar. Men hur ska vi då komma dit? Om vi inte vill leva med hotet som kan förinta så många imorgon, då måste vi göra något åt det idag. Men hur ska vi kunna handla utan stöd av emotioner och känslor, utan att det inre motståndet mot att alls reflektera över kärnvapenhotet

aktiveras? Det är en paradox som vi måste finna lösningar på. Vi gör ungefär som när strutsen blir rädd. Vi stoppar huvudet i golfbanan, i TV-apparaten eller i en god bok. Vi böjer oss inför det stora hotet.

Nästan 4 000 i SLMK

Eller så gör vi inte det. Nästan 4 000 läkare är med i Svenska läkare mot kärnvapen (SLMK). Vi uppvaktar makthavare över hela världen, ordnar informativa konferenser, skriver informativa artiklar, håller tal. På riksstämman 2003 hade vi en monter. Vi är en del i ett nätverk som spänner över hela jorden, »International Physicians for the Prevention of Nuclear War«, med medlemmar i USA och Ryssland, i Kina och Indien, i Brasilien och Egypten och i många andra länder. Vi är glöden, men vi behöver bli en eld.

Som läkare har vi ett speciellt ansvar. Vi kan inte bota patienterna i »Den sista epidemin« – vi kan bara förebygga den. Låt oss bli många som gör det.

*

Texten är en bearbetning av det föredrag som jag presenterade på »Speaker's corner« på riksstämman 2003.

Foto: UR BOKEN »100 SOLAR 1945–1962« (MAX STRÖM, 2004)

»Den sista epidemin« kan bara förebyggas.